

MEMO

Ter kennisname nieuw Managementplan Werelderfgoed Schokland

Aan : Gemeenteraad, commissie BFE

Van : College van B&W
Harald Bouman, burgemeester en siteholder Werelderfgoed Schokland
Marcella Marinelli, coördinator (sitemanager) Werelderfgoed Schokland

Datum : 1 oktober 2019

Onderwerp : **Managementplan Werelderfgoed Schokland 2020-2025**

Algemeen

Voor u ligt het Managementplan 2020-2025 Werelderfgoed Schokland en omgeving. Na het Managementplan 2010 en het Managementplan 2014-2019 is dit het derde managementplan van Schokland. Met dit plan kijken we vooruit naar de komende zes jaar.

UNESCO wil van ieder Werelderfgoed weten hoe de betrokken partijen werken aan het beheer, het behoud en de bekendheid van dat Werelderfgoed. Het managementplan gaat daarop in. Na vaststelling door de siteholdersgroep stuurt het Rijk het naar UNESCO.

Het managementplan bestaat uit een publieksvriendelijke samenvatting en een organisatorisch deel. Op dit moment is het alleen nog platte tekst. Alle betrokken organisaties zullen uiterlijk oktober/november 2019 binnen de eigen organisatie besluiten over de voorgenomen opgaven. Daarna zal de opmaak geschieden. Het College van B&W heeft de huidige tekst en voornemens op 1 oktober vastgesteld.

Op 18 december 2019 zal de siteholdersgroep het managementplan definitief vaststellen, waarna het vanaf 1 januari 2020 in werking treedt.

Onze aanpak

Schokland kreeg in 1995 de status van Werelderfgoed. De eerste tien jaar na het verkrijgen van deze bijzondere status is vooral gericht op de restauratie van gebouwen en andere elementen. De tien jaar daarna op langetermijnoplossingen op behoud, vooral van de archeologische waarden.

Het is nu eind 2019. De komende jaren willen we onze aandacht vooral op ontwikkeling en recreatie richten. En wat we vooral willen stimuleren is een gevoel van trots op ons mooie Werelderfgoed! We zijn eerst in gesprek gegaan met de bewoners om te horen welke kansen zij zien. Wij willen hen graag bij de plannen betrekken. Daarna hebben we werksessies met alle betrokken organisaties georganiseerd. Vanuit deze ontmoetingen is dit managementplan geschreven.

Looptijd

De looptijd van het managementplan is van 1 januari 2020 tot en met 31 december 2025.

Wat doet gemeente Noordoostpolder als siteholder?

Als siteholder zijn we verantwoordelijk voor de organisatie rondom het behoud van het Werelderfgoed. Dit doen we door samen te werken met alle betrokken organisaties en er voor te zorgen dat activiteiten op het gebied van beheer, behoud en bekendheid op

elkaar afgestemd worden. Daarvoor hebben we een siteholdersgroep (bestuurlijk) en een gebiedscommissie (uitvoerend) in het leven geroepen.

Het college van B&W geeft uitvoering aan het siteholderschap. De burgemeester is siteholder. Hij zit de siteholdersgroep voor en neemt deel aan de landelijke Stichting Werelderfgoed Nederland (waarin alle Nederlandse Werelderfgoederen zitten). Het verzorgen van het managementplan is een verantwoordelijkheid van de siteholder. De siteholder monitort ook de voortgang van voornemens uit het managementplan.

De reguliere beheeractiviteiten en extra projecten vallen onder de portefeuilles van diverse wethouders.

Wat staat er in het managementplan?

In het plan staan bestuurlijke afspraken voor de periode 2020-2025. Het beschrijft hoe we duurzaam behoud en onderhoud van het Werelderfgoed Schokland hebben geregeld. Het Werelderfgoed Schokland en de omgeving hebben uitzonderlijke universele waarde. *Outstanding Universal Value*, zoals UNESCO deze noemt. Het managementplan laat zien hoe de siteholder en de gebiedspartners ervoor zorgen dat die waarde in stand blijft. Daarnaast staat er in hoe we nieuwe ontwikkelingen op een goede manier meenemen in het beheer van het Werelderfgoed Schokland.

We houden in het managementplan ook rekening met de UNESCO-doelen. Deze zijn:

- Het beschermen, versterken en ontwikkelen van de natuur-, cultuurhistorische en landschappelijke waarden;
- Het vergroten van de herkenbaarheid en de publieke bekendheid van Schokland;
- Het versterken van de lokale economie.

Om de doelen te bereiken, hanteert UNESCO de 5 C's:

- Credibility (de Outstanding Universal Value – elk Werelderfgoed is uniek)
- Conservation (behoud van de Werelderfgoedwaarden)
- Communication (vertellen over het Werelderfgoed)
- Capacity building (kennis ontwikkelen, economie, werkgelegenheid)
- Communities (samenwerking met de omgeving)

Specifieke opgaven in het managementplan voor de gemeente

We hebben reguliere werkzaamheden voor het Werelderfgoed, zoals het maken van reguliere rapportages voor UNESCO, het beheer van wegen, waterlopen, groen en open gebied. Ook de uitvoering van ruimtelijk beleid en bouw aanvragen valt hieronder. Kortom, alles wat te maken heeft met het daadwerkelijk beheer en behoud van de Werelderfgoedwaarden. We begeleiden ook studenten en onderzoeksprojecten binnen Werelderfgoed Schokland en zorgen voor algemene communicatie over ontwikkelingen binnen het Werelderfgoed. Deze werkzaamheden hebben we in het managementplan niet allemaal apart benoemd.

Wat organisaties en bewoners wel hebben benoemd en verwerkt in een doelenboom is waar de komende 6 jaar extra aandacht aan wordt besteed. Deze specifieke opgaven rond het Werelderfgoed Schokland hebben te maken met het versterken van de economische ontwikkeling, behoud van waarden en met zaken als samenwerking, onderwijs en bekendheid.

Per onderdeel is een trekker benoemd. Dat is een persoon of organisatie die namens de siteholdersgroep aandacht heeft voor de acties die organisaties ondernemen. Hiervoor is er regelmatig contact tussen de trekker en de voorzitter van de gebiedscommissie. Als gemeente Noordoostpolder, en als siteholder, zijn wij trekker van het onderdeel samenwerking.

Wij hebben de verantwoordelijkheid voor de uitvoer van de volgende specifieke opgaven uit de doelenboom op ons genomen:

- Uitwerken van planologische regels over het Werelderfgoed. We streven al enkele jaren naar een helder en vooral praktisch beleid. Dit betekent beschermen daar

waar nodig en vrijgeven waar niet. Hiervoor is nog wel wat nodig, vooral overleg met het Rijk;

- Een toekomstplan maken voor de Middelbuurt. Dit vloeit voort uit de wens om een Werelderfgoedcentrum te bouwen. Dit betekent dat we moeten nadenken over hoe we de Middelbuurt willen inrichten als het zover is;
- De realisatie van een Werelderfgoedcentrum;
- Begeleiden van het project Nieuwe Natuur;
- Ondersteunen Klankbordgroep Schokland. Wij ondersteunen de bewoners van het Werelderfgoed, onder andere vanuit wijkbeheer en binnen de gebiedscommissie, en met het organiseren van het Werelderfgoedcafe.

Wanneer is de raad aan zet?

U ontvangt het managementplan ter kennisname. Het opstellen en vaststellen van het plan is een verantwoordelijkheid van het College van B&W. Alle besluiten die voortvloeien uit het managementplan en een financiële implicatie voor de gemeente hebben of beleidsaanpassing nodig maken worden apart aan u voorgelegd. Zo komt er een apart voorstel voor het Werelderfgoedcentrum, en ook voor een toekomstplan voor de Middelbuurt, en wordt u op de hoogte gehouden over het project Nieuwe Natuur. Ook lopen planologische procedures via de raad.

Lopende processen waarin commissie en raad betrokken is

Er lopen ook processen waar u al in betrokken bent. Hieronder wordt de stand van zaken daarover kort toegelicht en op welke wijze dit een plek heeft in het nieuwe managementplan.

Nieuwe Natuur

Het project Nieuwe natuur staat in de doelenboom opgenomen. De komende jaren werkt Het Flevo-landschap samen met mede-initiatiefnemer gemeente Noordoostpolder aan het realiseren van ongeveer 200 hectare nieuwe natuur ten zuiden van Schokland. Deze nieuwe natuur beschermt de archeologische waarden in de grond tegen de flanken van een rivierduin. En daarmee beschermt het de Outstanding Universal Value van het Werelderfgoed.

Het Flevo-landschap werkt aan het vrijkopen van de percelen. Samen met het Waterschap Zuiderzeeland en de omliggende agrariërs zorgt Het Flevo-Landschap voor een goede waterhuishoudkundige inrichting van het gebied.

Het projectgebied zal worden ingericht in drie typen:

- (natte) weidevogelgraslanden (ca. 52 ha)
- fauna- en kruidenrijk grasland (ca. 100 ha)
- natuurvriendelijke, biologische akkers (ca. 51 ha).

We gaan het gebied bereikbaar maken voor wandelaars en fietsers. De uitwerking van de exacte recreatieve inrichting volgt nog. We verwachten dat het project Nieuwe Natuur eind 2025 gereed is.

Er zijn wel zorgen om het afwisselend peilbeheer rondom Schokland en ruis op de nulmeting. Daarom wordt er 2 jaar gemonitord en met een verlenging als dat nodig is. Daarnaast worden er afspraken gemaakt over contra-maatregelen na de inrichting, mocht er uitstraling voorkomen waar dat niet verwacht wordt.

De commissie wordt regelmatig bijgepraat over het project Nieuwe Natuur en als er wijzigingen zijn komt dit langs de raad. We verwachten pas in 2021 een besluit over wijziging van het bestemmingsplan.

Evaluatie hydrologische zone

Voor het behoud van Schokland en de archeologische resten die er verscholen zijn, is de hydrologische zone een belangrijk element. Deze zone zorgt ervoor dat het waterpeil zo hoog is dat het eiland niet inklinkt en verzakt. Ook blijft het bodemarchief – en vooral de wetenschappelijk zo belangrijke organische componenten als hout, leer en geweien – door de hydrozone goed geconserveerd.

Op dit moment evalueert de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, samen met het Waterschap Zuiderzeeland de hydrologische zone uitgebreid. Er is daarbij bijzondere aandacht voor de rietgroei in de zone en voor de invloed van de hogere waterstand op het omliggende gebied. De resultaten van deze evaluatie kunnen leiden tot nadere inregeling van de hydrologische zone.

De evaluatie wordt eind 2019 afgerond en begin 2020 opgeleverd. De actie is opgenomen in de doelenboom. In 2024 start een nieuwe evaluatieronde, die in het volgende Managementplan wordt verwerkt.

In januari 2018 is een memo gestuurd aan de raad ten aanzien van de adviezen uit het rapport van Deltares. Het Waterschap heeft het merendeel van de aanbevelingen opgepakt en de Rijksdienst neemt het ook integraal mee in de evaluatie die nu loopt. Als gemeente blijven we het proces kritisch volgen.

In het rapport van Deltares staat aangegeven dat een (belangrijk) deel van de vernatting in het agrarisch gebied ten (noord)westen van Schokland wordt veroorzaakt door bodemdaling, maar dat er daarnaast ook andere mogelijke oorzaken zijn aan te wijzen. Om hier meer duidelijkheid over te krijgen was aanvullend onderzoek nodig.

Hieronder staat wat nu de stand van zaken is met betrekking tot specifieke acties:

- *Grondwaterstandmetingen:* om een beeld te krijgen van de mate van vernatting in het gebied is het noodzakelijk om een grondwatermeetnet te installeren, waarbij een aantal freatische meetpunten wordt ingericht en enkele meetpunten om de stijghoogte in het diepere grondwater te monitoren. Er zijn extra meetpunten geplaatst in het gebied, om een compleet beeld te kunnen vormen over het grondwaterverloop.
- *Vernatting vanuit waterlopen:* Het Waterschap kijkt naar aanleiding van de klachten kritisch naar de instelling van peilen in de hydrologische zone en de afvoer richting het landbouwgebied. Dat er structureel sprake is van hogere peilen wordt door het Waterschap niet herkend, maar wordt door de betrokken agrariërs wel als zodanig ervaren. Het Waterschap gaat hiervoor de peilen (en debieten) in het gebied gedurende het jaar in kaart brengen.
- *Vernatting door toegenomen kwelstroom:* om de toename van de kwel, zoals gemeld door de agrariërs, verder te onderzoeken is opdracht verleend aan Acacia Water. Op grond van de resultaten en analyse van de metingen wordt beoordeeld of een aanvullende modelstudie nodig is.
- Een groot deel van de aanbevelingen is meegenomen binnen het onderzoek dat het Waterschap heeft opgestart naar de vernatting van landbouwkavels in het bodemdalingsgebied ten zuidwesten van Emmeloord. Dit onderzoek richt zich op alle mogelijke oorzaken van vernatting en wordt uitgevoerd in overleg met de betrokken overheden en afgestemd met de agrariërs.

Zodra de evaluatie van de hydrologische zone gereed is wordt de commissie op de hoogte gebracht van de resultaten.

Werelderfgoedcentrum

De realisatie van een Werelderfgoedcentrum is een wens en is opgenomen in de doelenboom. We verwerken de plannen voor het nieuwe bezoekerscentrum in aparte besluitvormingslijnen en documenten. Het gaat daarbij onder andere om een businesscase (bouw én exploitatie), de locatie (onderzoek en bepaling), governance, een inrichtingsplan en een programmaplan. Ons streven is om het Werelderfgoedcentrum Schokland aan het eind van de looptijd van dit managementplan – in 2025 dus – te openen. Besluitvorming over het wel of niet realiseren, en de financiële implicaties die daarmee gemoeid zijn, verwachten we in 2021/2022 aan u voor te leggen.